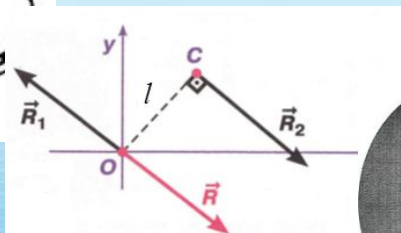
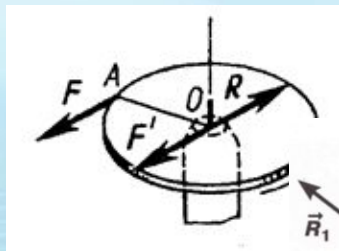

ТЕМА 1.4. ПЛОСКА СИСТЕМА ДОВІЛЬНО РОЗМІЩЕНИХ СИЛ

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

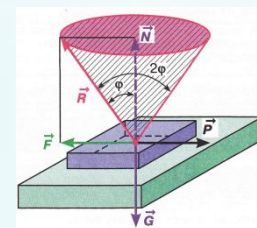
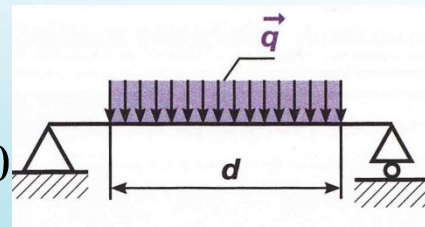
1. Приведення сили до точки.
2. Приведення до точки плоскої системи довільно розміщених сил.
3. Теорема Варіньона.
4. Рівняння рівноваги і його різні форми.
5. Балкові системи. Різновиди опор і види навантаження.
6. Реальні в'язі. Тертя ковзання і його закони.

$$\sum F_{kx} = 0$$

$$\sum F_{ky} = 0$$

$$\sum M_o(F_k) = 0$$

1. Приведення сили до точки

Будь-яку силу F , прикладену до тіла в точці A , можна переносити паралельно лінії дії в будь-яку точку O , приєднавши пару сил, момент якої рівний моменту даної сили відносно нової точки її прикладання.

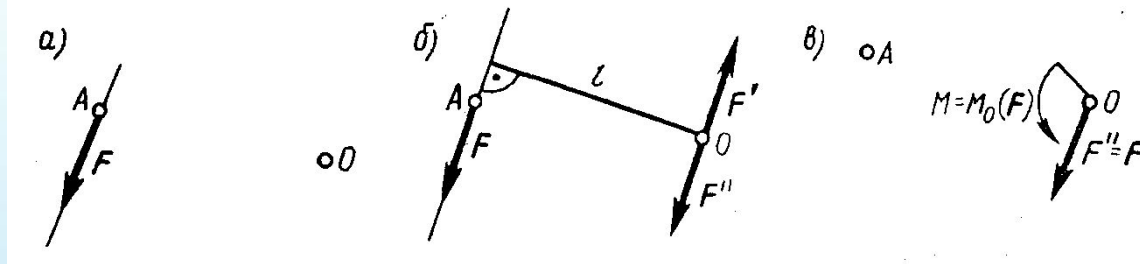

Рисунок 1

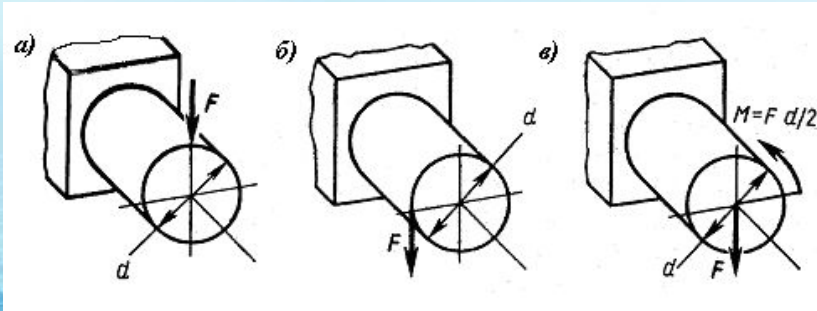

Рисунок 2

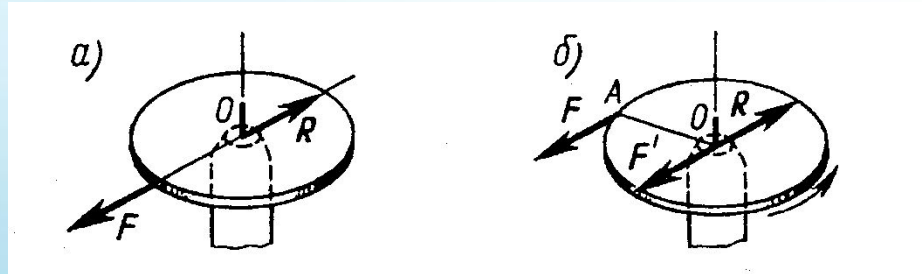
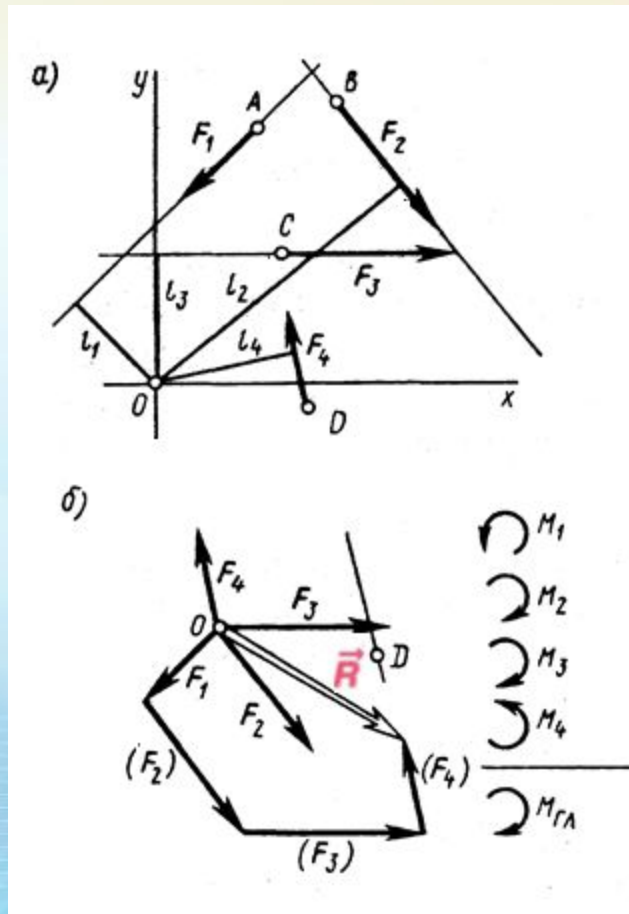

Рисунок 3

2. Приведення до точки плоскої системи довільно розміщених сил

$$M_{\text{гол}} = M_1 + M_2 + M_3 + M_4$$

$$M_{\text{гол}} = M_0(F_1) + M_0(F_2) + M_0(F_3) + M_0(F_4)$$

Рівнодійна системи: $R = \sum F_k$

Головний момент системи: $M_{\text{гол}} = \sum M_0(F_k)$

Довільна плоска система сил еквівалентна одній силі – рівнодійній системі і одній парі, момент якої рівний головному моменту.

Модуль головного вектора визначають за формулою:

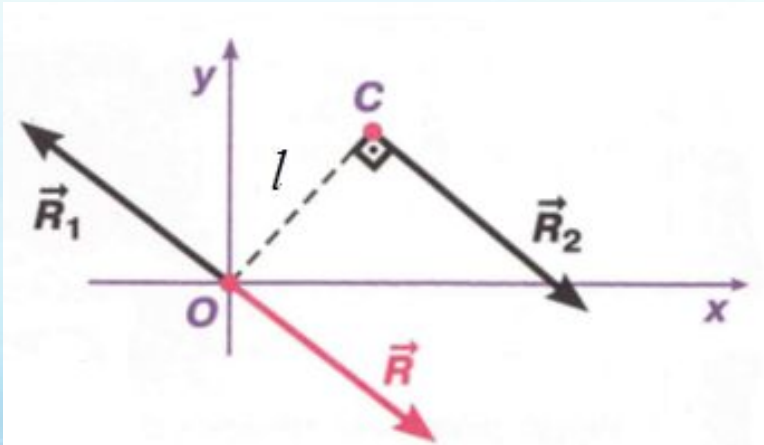
$$R = \sqrt{(\sum F_{kx})^2 + (\sum F_{ky})^2}$$

Напрямок рівнодійної системи:

$$\cos \varphi_x = \frac{R_x}{R}; \quad \cos \varphi_y = \frac{R_y}{R}$$

Приведення до точки плоскої системи довільно розміщених сил

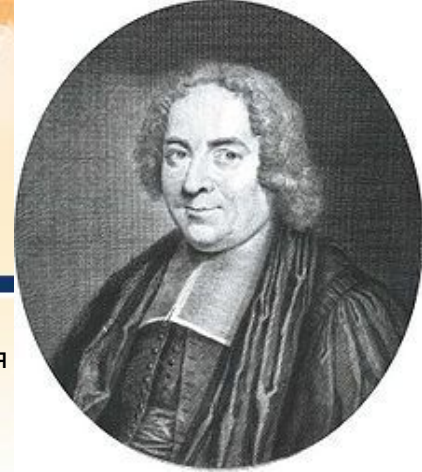
$$OC = l = \frac{M_0}{R}$$

*Рівнодійна довільної плоскої системи сил
рівна головному вектору,
а відстань від центру приведення
до лінії дії рівнодійної
рівна відношенню головного моменту на
модуль рівнодійної.*

3. Теорема Варіньона

П'єр Варіньон (1654-1723) - французький математик і механік.

У 1725 році в Парижі було видано трактат Варіньона «Нова механіка або статика», що представляє собою систематичний виклад вчення про складання і розкладання сил, про моменти сил і правила оперування ними. Цей виклад майже без змін зберігся в підручниках зі статyki до нашого часу.

Момент рівнодійної довільної плоскої системи сил відносно будь-якої точки рівний алгебраїчній сумі моментів сил системи, взятих відносно тієї ж точки.

$$F_{\Sigma} \cdot l = M_{гол}$$

Цю рівність можна записати у вигляді:

$$M_0(F_{\Sigma}) = \sum M_0(F_k)$$

4. Рівняння рівноваги і його різні форми

1.
$$\sum F_{kx} = 0$$
$$\sum F_{ky} = 0$$
$$\sum M_o(F_k) = 0$$

Для того, щоб тіло під дією плоскої системи довільно розміщених сил перебувало в рівновазі, необхідно і достатньо, щоб алгебраїчні суми проекцій усіх сил на дві взаємно перпендикулярні осі і моментів усіх сил відносно будь-якої точки в площині дії цих сил дорівнювали нулю.

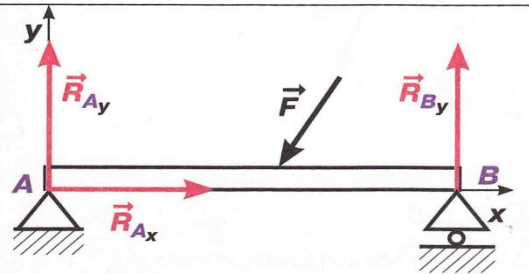
2.
$$\sum M_A(F_k) = 0$$
$$\sum M_B(F_k) = 0$$
$$\sum F_{iy} = 0$$

Якщо довільна плоска система сил перебуває в рівновазі, то алгебраїчні суми моментів сил відносно двох будь-яких точок, а також проекцій сил на вісь, не перпендикулярну до прямої, яка проходить через ці точки, дорівнюють нулю.

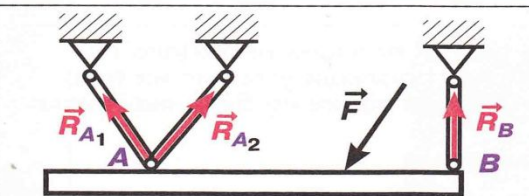
3.
$$\sum M_A(F_k) = 0$$
$$\sum M_B(F_k) = 0$$
$$\sum M_C(F_k) = 0$$

Якщо довільна плоска система сил перебуває в рівновазі, то алгебраїчні суми моментів сил відносно будь-яких трьох точок, які не лежать на одній прямій, дорівнює нулю.

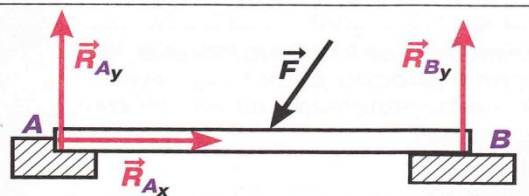
5. Балкові системи. Різновиди опор і види навантаження.

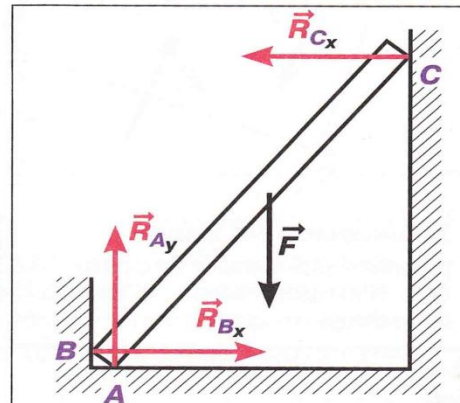
Балка має дві опори: шарнірно-нерухому і шарнірно-рухому.

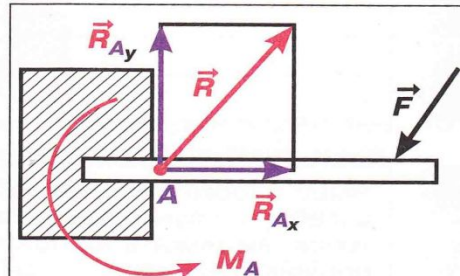
Балка має три непаралельні шарнірно прикріплені стрижні.

Балка спирається на три гладенькі поверхні, одна з яких має упор.

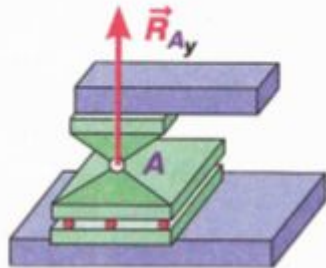
Балка в трьох точках спирається на гладенькі поверхні.

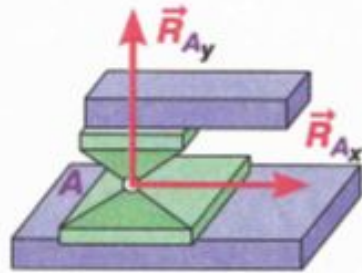
Балка жорстко закріплюється в стіні або затискується спеціальним пристроєм.

Різновиди опор і види навантаження.

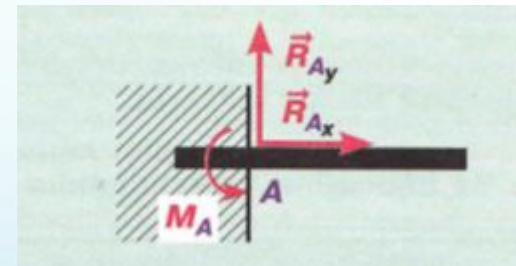
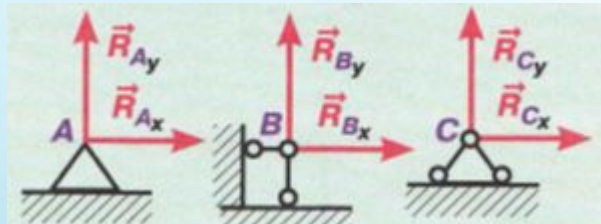
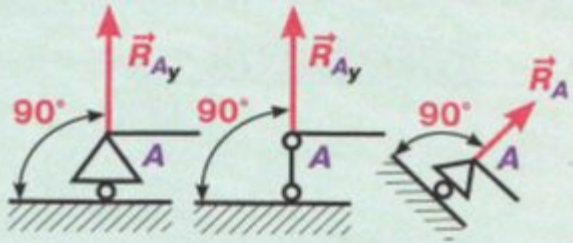
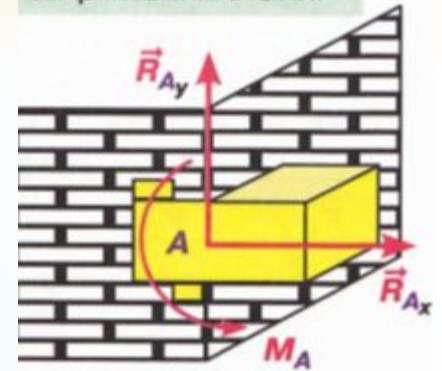
Шарнірно-рухома

Шарнірно-нерухома

Жорстке закріплення в стіні

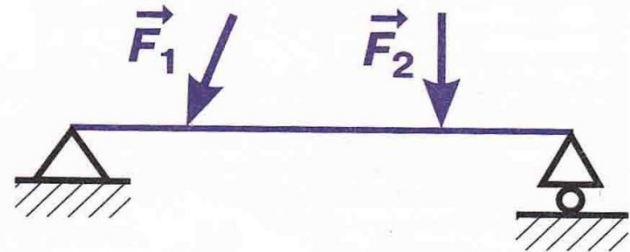

Класифікація навантажень

зосереджені

Одиниця виміру:
НЬЮТОН (Н)

розподілені

Характеризуються інтенсивністю q і виражаються:

за довжиною

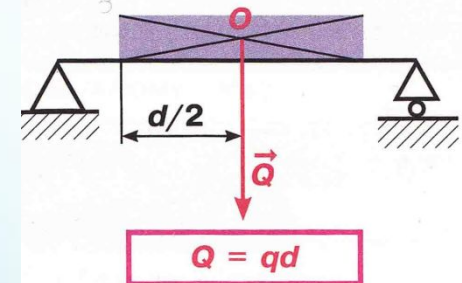
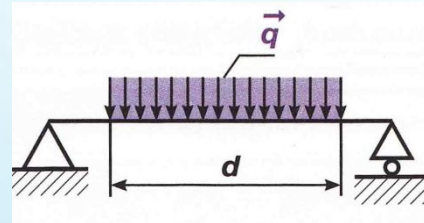
в ньютонах на метр ($\text{Н} \cdot \text{м}$);

за площиною

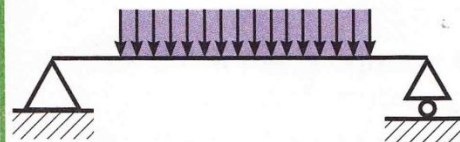
в ньютонах на квадратний метр ($\text{Н} \cdot \text{м}^2$);

за об'ємом

в ньютонах на кубічний метр ($\text{Н} \cdot \text{м}^3$).

рівномірно розподілені

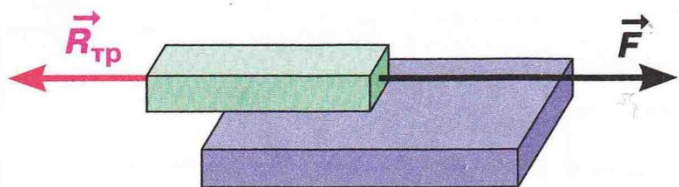

нерівномірно розподілені

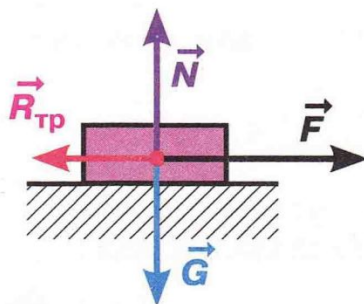
6. Реальні в'язі. Тертя ковзання і його закони.

Сила тертя виникає при переміщенні одного тіла по другому і завжди напрямлена в бік, протилежний переміщенню.

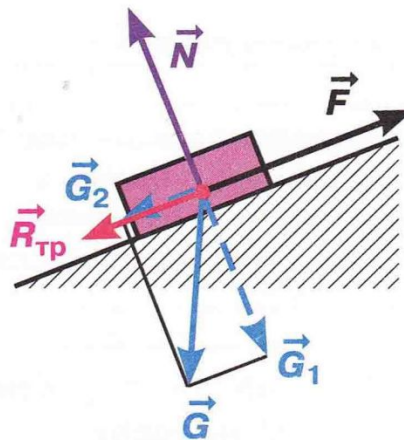

$\vec{F}$ — сила переміщення;
 $\vec{R}_{\text{тр}}$ — сила тертя.

Переміщення тіла на горизонтальній площині:

Переміщення тіла на похилій площині:

$\vec{G}$ — вага тіла;
 $\vec{N}$ — нормальна реакція.

Ідеальні в'язі - в'язі без тертя

Реальні в'язі - в'язі з тертям

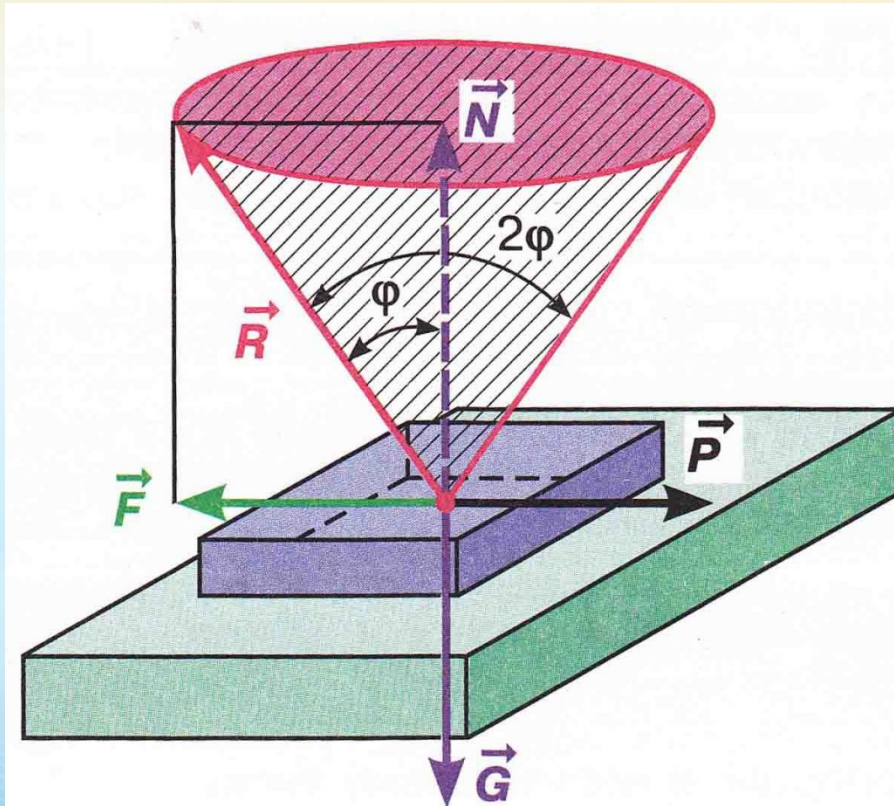
Тертя ковзання і його закони

- 1 Сила тертя пропорційна нормальному тиску.
- 2 Коефіцієнт тертя залежить від матеріалу, чистоти його оброблення та фізичного стану поверхні тіл.
- 3 Між однорідними тілами тертя більше, ніж між різнорідними.
- 4 Сила тертя не залежить від площі поверхонь. За великого тиску площа поверхонь впливає на силу тертя.
- 5 Сила тертя спокою більша, ніж сила тертя переміщення.
- 6 Сила тертя залежить від швидкості взаємного переміщення тіл.

$$F = fN,$$

F — сила тертя ковзання;
 f — коефіцієнт тертя ковзання;

Кут і конус тертя

$\vec{G}$ — вага тіла;
 $\vec{N}$ — нормальна реакція:

$$\vec{G} = \vec{N};$$

$\vec{P}$ — зсувна сила;
 $\vec{F}$ — сила тертя ковзання:

$$F = fN = fG,$$

f — коефіцієнт тертя ковзання.

Кут, утворений напрямом сумарної реакції $\vec{R}$ з напрямом нормальної реакції $\vec{N}$, називається **кутом тертя**.

$$\operatorname{tg} \varphi = \frac{F}{N} = \frac{fN}{N} = f;$$

$$\operatorname{tg} \varphi = f.$$

Домашнє завдання:

вивчити теоретичний матеріал по темі:

ПЛОСКА СИСТЕМА ДОВІЛЬНО РОЗМІЩЕНИХ СИЛ

